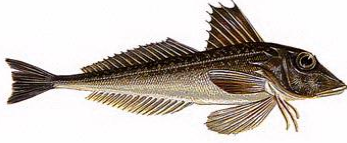

De Knorhaan 72

**Nieuwsbrief Strandwerkgroep
KNNV regio Alkmaar-Den Helder**

Inhoud

- Inleiding
- Excursies
- Strandvondsten
- Klein goed
- Eikapsels winter 20-21
- Zeepaardjes
- Gejutte berichten

Coördinator: Wilbert Kerkhof tel. 0616642993 e-mail: kerkhof01@hetnet.nl
Foto's; W. Kerkhof, L. Robertson Proot, L. Knijnsberg, R. Walvis, L. Haulo, J. Jes

Waar de zee het land kust ligt het strand.

Inleiding

Het voorjaar komt met een nieuwe Knorhaan. Helaas zijn er ook in de voorbije winter weer geen groepsexcursies mogelijk geweest. Vooral jammer omdat er toch weer genoeg te vinden viel op onze stranden. Dat er een invasie van kortsnuitzeepaardjes plaatsvond zal weinigen zijn ontgaan. Dat er ook veel zuidelijke krabben en enorme aantallen wijde mantels onze kant op kwamen is in dit nummer te lezen. Doordat overleg op afstand steeds meer als het nieuwe normaal begint te voelen is er ook een inkijkje in vondsten van schelpjes uit gruis met foto-ondersteuning mogelijk. Verder krijgen enkele exoten en de gejutte berichten een plaatsje.

Excursies

Voor het zomerseizoen zijn er 3 excursies gepland. Of deze activiteiten doorgang kunnen vinden is vanwege de coronaperikelen nog niet duidelijk. Dat er in april nog niet genoeg bewegingsvrijheid zal zijn is inmiddels wel bekend. De eerstvolgende excursie is dus in mei.

- 9-5 IJmuiden, van 10.00 tot 12.00, vertrek om 9.30 station Alkmaar-noord (zuidzijde)
- 13-6 2^e Maasvlakte, van 10.00 tot 14.00, vertrek 8.30 station Alkmaar-noord
- 11-7 Huisduinen, start bij Nogal Wiedus, van 14.00 tot 16.00, vertrek Alkmaar 13.00

Strandvondsten

De eerste meldingen van het strand komen nog van december vorig jaar. Tussen Kerst en Oud en Nieuw kwamen een paar mooie waarnemingen binnen.

Op 26- december vond Lucette Robertson Proot een schoongespoelde schedel van een gewone zeehond bij Bergen aan Zee.

Twee dagen later vonden Lucette en Luc Knijnsberg op de Hors op Texel een kortsnuitzeepaardje! Verder verzamelden ze daar 47 eikapsels van stekelrog, 1 golfrog, 13 gevlekte rog, 50 paarse zeepokken, 2 gedoornde zeekatschilden en 2 bonte mantels.

Schedel Gewone zeehond

Bij Petten raapte Linda Haulo op 6 januari een verse klep van een groot tafelmesheft (20 cm) met nog een deel van de andere klep eraan. Na deze melding ontstond nog enige twijfel over de determinatie. Jonge groot tafelmesheften beginnen natuurlijk ook met een kleine schelp, verschillen tussen de mantellijn en de vorm van de buitenkant kunnen dan lastig te beoordelen zijn. Welke verschillen zijn er dan met het klein tafelmesheft? De vorm van de schelpopening aan de achterzijde van de schelp lijkt daarvoor een goed te beoordelen kenmerk. Het groot tafelmesheft heeft een gelijkmatig gebogen schelpopening en die van het klein tafelmesheft is duidelijk vlakker. Zie de foto en let ook op de vorm van de schaduw op het vel papier.

Groot tafelmesheft Petten

*Groot tafelmesheft links
Klein tafelmesheft rechts*

De nieuwe Veldgids Schelpen stimuleerde Wilbert om op 15 januari op zoek te gaan naar de brakwaterstrandschelp. Na een mooi rondje lopen rond de Jagersplas bij Zaanstad konden ongeveer 30 imposante schelpen mee naar huis genomen worden. Er lagen vlak langs de waterkant ook veel doubletten en levende dieren. Een week later vonden Wilbert en Marianne nog een exemplaar langs het Noordzeekanaal bij het Buitenhuiser veer, later (25-3) bleek de soort ook naast de veerstoep bij Velzen aanwezig.

Brakwaterstrandschelp

Eikapsels bij Huisduinen

De harde wind begin dit jaar dreef Luc en Lucette op 17 januari richting Den Helder in hun jacht naar aanspoelsels. Met succes, want ze verzamelden op de dijk bij Huisduinen 442 eikapsels van stekelrog, 5 keer golfrog en 10 van gevlekte rog. Ook raapten ze nog 93 eikapsels van de hondshaai op waarbij er eentje een schilferige dekschelp meevoerde.

Amerikaanse strandschelp bij Den Oever en Oosterland

Schilferige dekschelp

Wilbert bezocht 18-1 de rietrandjes langs de Waddenzee naast de haven van Den Oever. Het doel was om te zoeken naar de Amerikaanse strandschelp. Een exoot die sinds 2017 in Europa gevonden wordt in slibhoudende kustbodems. Inmiddels is die soort ook in Nederland van meerdere plaatsen bekend. In het aanspoelsel bij Den Oever bleken de kleine schelpjes regelmatig voor te komen en daardoor eenvoudig te vinden. Linda vond de schelpjes een week later ook op Wieringen op het wad bij Oosterland.

Op 22 januari vond Lucette een levend kortsnuitzeepaardje bij Bergen aan Zee. Nadat de vondst via digitale kanalen uitgebreid bewonderd was door de strandwerkgroep is het dier overgebracht naar een plaatselijk Noordzee-aquarium.

Kortsnuit-zeepaardje

Februari begon goed voor Jacos Jes en Rina Klous. Ze vonden op 2 februari naast de inmiddels gewone soorten bij de Kerf en bij Egmond twee extra leuke eikapsels. Een van de kleinoogrog die niet vaak gevonden wordt en een van de grootoogrog die zelfs echt zeldzaam is op onze stranden. Enige tijd later op 19-2 konden ze ter hoogte van het Zwanenwater ook nog een sterrog eikapsel aan de verzameling toevoegen. Veel bezoeken aan het strand en goed kijken leveren dus nog steeds nieuwe vondsten op.

Een dag later lag bij Petten ook een eikapsel van de kleinoogrog. Deze werd door Wilbert verzameld.

Eikapsel Grootoogrog

Sterrog

Kleinoogrog

Op 6 februari meldde Luc een hele mooie marmerschelp van het strand tussen Castricum en Heemskerk. Een leuke vondst natuurlijk, want die soort kennen we bijna alleen van het strandje bij de havens van IJmuiden en van de Zeeuwse stranden.

Gewone marmerschelp

Wadslakjes

Wit muizenootje

In februari en maart waren er van Ria Walvis weer veel meldingen van kleine schelpjes uit gruis. Reden genoeg voor de coördinator om zich vanaf maart ook maar eens te gaan verdiepen in de kleine schatten van het strand. Verderop in de nieuwsbrief veel meer over de kleine schelpjes van Ria.

Op 9 maart verzuchtte Lucette dat er weinig te beleven viel op het strand. Alleen wat schuim en een kleine wijde mantel en dat er storm op komst was. Op 12 maart, na de storm vond ze een flinke vorskwab op het strand. Deze vis spoelt niet vaak aan, maar wordt wel af en toe gevangen bij de pieren van IJmuiden.

Vorskwab

Zondag 14 maart bleek er nog meer vis aan te spoelen. Luc en Lucette vonden die ochtend twee kortsnuitzeepaardjes bij Bergen aan Zee. Ze kondigen daarop een zeepaardjesinvasie af. Aan het eind van de dag staat de teller op 8 exemplaren! Meer hier over in de zeepaardjesparade.

Op 16 maart was ik op het strand bij Petten. Daar lagen op korte afstand van elkaar een gewone zeehond en een grijze zeehond te genieten van een frisse branding zonder badgasten. Precies halverwege de twee dieren konden de verschillen in de silhouetten mooi bekeken worden.

Gewone zeehond

Grijze zeehond

Bij de zoektochten naar kortsnuitzeepaardjes vonden Luc, Lucette en Linda ook enkele schilden van de ovaalronde krab. Een soort met een nogal zuidelijke verspreiding die de laatste jaren steeds vaker op onze stranden gevonden wordt. Ria Walvis gaf aan dat er bij Wijk aan Zee veel van die schilden in de hoogwaterlijn lagen. Twee latere bezoeken van mijzelf op 22 en 26 maart leverden inderdaad 24 exemplaren op. Omdat er van deze krab slechts af en toe een rugschild gevonden en doorgegeven wordt werd de administrator van Waarneming erg blij die dagen en is er weer een nieuwe supporter voor het strand van de Noordpier bij Wijk aan Zee.

Rugschilden Ovaalronde krab

Op 19 maart waren Ria en Herman weer bij Wijk aan Zee. Deze keer werd er geen gruis meegenomen maar werden de wat grotere schelpen uit het aanspoelsel na de storm in kaart gebracht. Hierbij zaten opvallend veel doubletten. Uit de serie dubbele schelpen komt de volgende opsomming; halfgeknotte strandschelp, grote strandschelp, otterschelp, Amerikaanse zwaardschede, tere platschelp, zaagje, witte dunschaal, gewone tapijtschelp, strandgaper en één keer Filipijnse tapijtschelp. Dat laatste doublet is hierbij de meest in het oog springende vondst. Deze van de paella bekende schelp verovert stap voor stap ook onze stranden. Van de losse kleppen en horentjes stonden op de vondstenlijst nog, rechts-gestreepte platschelp, ruwe boormossel, afgeknotte gaper, gewone tepelhoren, muiltje, gevlochten fuikhoren en wulk. Veel van de genoemde schelpen waren in grote aantallen aanwezig. Van de stekelhuidigen waren twee keer zeeklit en drie zee-appels aanwezig. Ten slotte lagen er ook veel schilden van krabben, onder meer van fluwelen zwemkrab en van de ovaalronde krab. Het strand bij de Noordpier gaf zo na een storm weer een prachtig beeld van de diversiteit aan zeeleven voor onze kust.

Fluwelen zwemkrab

Noordzeekrab

Donderdag 25 maart verzamelde ik langs het Noordzeekanaal naast de veerstoep bij Velsen 10 schelpen van de gebogen traliemossel. Ook deze exoot van de Amerikaanse kust is sinds een aantal jaren in de havens en het Noordzeekanaal present. We hoeven niet ver meer op vakantie om toch nog exotische weekdieren te vinden.

Gebogen traliemossel

Klein goed Het gruis van Ria Walvis.

Na de korte storm haverwege februari zijn een flink aantal leden van de strandwerkgroep vol verwachting naar het strand gegaan. Er was gehoopt op eikapsels, wat nogal tegenviel, inktvis schilden, ook niet zoveel, visjes, krabben en schelpen. In de categorie visjes werden er plots een hele serie zeepaardjes gevonden waarover later meer. Bij de krabben waren er ook leuke aanspoelsels. Wat schelpen betreft leek het strand tamelijk schoon en leeg. Maar uit het gruis dat bij laag water vrij kwam werden heel veel kleine verrassingen gehaald. Ria Walvis ging een aantal keer verzamelen en heeft na vele uren pluizen de in de tabel genoemde soorten en aantallen gevonden. Dat er in een keer gruis verzamelen 1650 juveniele wijde mantels mee naar huis komen was voor alle werkgroepleden een nieuwe ervaring. Ook heb ik zelf een begin gemaakt met het opbouwen van een verzameling van horentjes kleiner dan een halve centimeter. De bescheiden resultaten daarvan staan in de rechter kolommen en hebben gezorgd voor veel avonden microscopisch plezier en wat begeleidende foto's.

Wijde mantel, juveniel

Lijstjes van Ria	Bergen 27 - 2	Bergen 6 - 3	Wijk aan Zee 3 - 3	Bergen 7 – 3 W. Kerkhof	Hargen 8 – 3 W. Kerkhof
Brakwater alikruik	3	3	9		
Witte wenteltrap		1	2		
Gekielde cirkelslak	10	10	5	3	8
Wadslakje			veel	101	30
Vliezig drijfhorentje	5	1			
Dwergdrijfhorentje	126	350	5	30	25
Slank gordelhorentje	1			3	1
Melkwit traliedrijfhorentje		1			1
Muizenkeuteltje		4		3	7
Gewone trapgevel			1		
Stomp traliehorentje	38	34	9		2
Mosselslurpeltje			16		1
Slank tandhorentje			1		
Spoelhoren	1			1	
Oubliehorentje	2		11		
Schepje			1		
Wit muizenootje			2		
Gebochelde streepschelp	35	16		4	6
Wijde mantel	1650	1000+	39	300	180
Ovaal zeeklitschelpje	7	7	8	3	
Tweetandschelpje	20	veel	veel	30	
Kleine platschelp	11	6	1		
Geplooid rotsboorder			3		
Noordse rotsboorder	1				
Papierschelp		1			

Slank gordelhorentje

Witte wenteltrap

Melkwit traliedrijfhorentje

Gebochelde streepschelp

Dwergdrijfhorentje

Gekielde cirkelslak

Oubliehorentjes

Tweetandschelpje

Spoelhoren

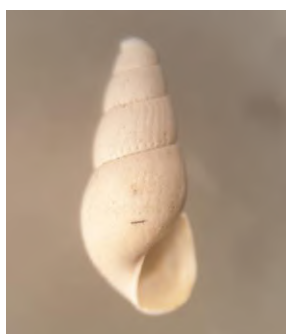
Ovaal zeeklitschelpje

Wijde mantels

Muizenkeuteltje

Stomp traliehorentje

Mosselslurpertje

horentjes

Weer veel eikapsels op het strand.

Ook in de winter van 2020- 2021 zijn in Noord-Holland veel eikapsels gevonden op het strand. Naast dat er de laatste jaren een duidelijke toename van het aantal eikapsels aanspoelt zijn er ook steeds meer strandbezoekers die deze omhulsels herkennen en de moeite nemen om de waarnemingen door te geven. Enkele natuuronderzoekers zijn zeer gestructureerd op zoek naar deze vissenwiegjes en hebben voor een aanzienlijk deel van het totale aantal waarnemingen gezorgd.

Opvallende punten in de gegevens van de afgelopen winter zijn de hoge aantallen eikapsels van de Golfrog vroeg in het seizoen en de halvering van de aantallen van de Blonde rog en de Hondshaai. Verder is het mooi om te zien dat ook zeldzamere aanspoelingen van de Kleinoogrog, Grootoogrog, Sterrog en Kathaai dit jaar weer opgemerkt zijn.

Eikapsels Hondshaai

Eikapsels haaien en rogen in Noord Holland winter 2020 - 2021

Waarneming.nl	Oktober/ December	Januari 2021	Februari 2021	Maart 2021	totaal
Stekelrog	1600	2486	1139	612	5837
Gevlekte rog	119	123	79	45	366
Blonde rog	13	23	14	8	58
Golfrog	65	21	9	9	104
Kleinoogrog	2	0	2	0	4
Grootoogrog	0	0	1	0	1
Sterrog	0	0	1	1	2
Hondshaai	202	913	510	297	1922
Kathaai	1	0	0	0	1

Eikapsels haaien en rogen in Noord-Holland 2018-2021

Waarneming.nl	2018	2019	2020	2020/2021
Stekelrog	1031	2602	6630	5837
Gevlekte rog	76	161	360	366
Blonde rog	19	19	134	58
Golfrog	4	22	69	104
Kleinoogrog	3	5	4	4
Grootoogrog	0	0	1	1
Sterrog	1	4	4	2
Hondshaai	679	292	3778	1922
Kathaai	0	0	1	1

Kortsnuitzeepaardjes

Dat er in de voorbije winter kortsnuitzeepaardjes op het strand gevonden werden zal weinig zijn ontgaan. Regionale en nationale kranten en televisieprogramma's besteedden hier ruim aandacht aan. Naast de kortsnuitzeepaardjes die de sterren van het nieuws vormden kwamen ook Luc en Lucette als enthousiaste vinders vaak in beeld. Er zullen veel mensen extra naar het strand gelokt zijn en voorovergebogen onderzoek aan het aanspoelsel hebben gedaan. Hopelijk zijn er veel ogen open gegaan voor de diversiteit aan levensvormen die er uit de zee tevoorschijn komen. Een telling op waarneming.nl leert dat er dit jaar alleen al in Noord-Holland 47 meldingen van dit mooie beestje zijn geregistreerd.

Kortsnuitzeepaardjes bij Bergen

Luc en Lucette redden drie zeepaardjes

Suzanne Rijnja

Bergen aan Zee ■ In een hondenpoepzakje vol zeewater namen Luc Knijnsberg en zijn vriendin Lucette Proot ze mee naar huis: drie levende zeepaardjes. Het stel vond de diertjes zondag op het strand tussen Bergen aan Zee en Schoorl.

„Zeker na een storm gaan we vaak even naar het strand. De zee verveelt nooit en soms vind je de gekste dingen”, vertelt natuurlijefhebber Luc, die ook boswachter is bij PWN.

Dit keer deden ze een bijzondere vondst: acht zeepaardjes. „Vijf dode en drie levende. Sommige zeepaardjes lagen dicht bij zee, in het natte zand. Die pakten we op en we zagen ze bewegen. Toen hebben we snel een hondenpoepzakje gepakt.”

Die zakjes hebben ze meestal bij zich, ook al hebben ze geen hond. „We zoeken vaker dingen langs het strand. En wie niet zoekt, ziet de zeepaardjes waarschijnlijk over het hoofd. De jonge zijn tussen de twee en drie centimeter groot, de volwassenen ongeveer vijf. Mijn vriendin heeft twee maanden geleden ook een levend zeepaardje gevonden,

vandaar dat we er ook op bedacht waren natuurlijk. Maar dat we er nu acht zouden vinden, waarvan drie levende, hadden we niet gedacht. Dat zijn er wel extreem veel.”

Wieren

Hoe de vissen precies op het Noord-Hollandse strand zijn beland, is gissen. „Misschien heeft het te maken met de storm en dat ze daarna zijn aangespoeld. Zeepaardjes kunnen heel slecht zwemmen en leven in

Mee naar huis in hondenpoepzakje vol zeewater

Nederland vooral bij Zeeland, daar groeien veel wieren en planten in het water. Ze hebben maar één rugvinnetje en kunnen zich aan de wieren vasthouden met hun staart. Zo jagen ze op garnaaletjes en zijn ze gelijk goed verstopt voor vijanden. Hier voor de kust ligt een zandbodem, ze hebben nergens houvast.” Het kan ook zijn dat de zeepaard-

De levende kortsnuitzeepaardjes lagen in het natte zand. FOTO LUC KNIJNSBERG

jes rondom de stenen en wieren bij de windmolens zwemmen, zegt Luc. Of dat ze hier in de buurt rondzwemmen omdat het zeewater warmer wordt. „Het zijn kortsnuitzeepaardjes, vroeger waren die heel

zeldzaam. Het idee is dat ze verder oprukken naar het noorden, omdat de winters wat warmer worden. Dat is wel fijn, op zich lijken ze het goed te doen.”

Hoewel het niet regelmatig ge-

beurt, spoelen er wel vaker zeepaardjes aan in Noord-Holland. De laatste jaren komen ze vaker in onze wateren voor. Begin dit jaar werden er nog vier exemplaren gevonden op Texel, die daarna zijn opgevangen in Ecomare.

Aquarium

En dan, wat doe je met hondenpoepzakjes vol zeepaardjes? „Thuis hebben we ze in een grotere bak met zeewater gedaan en er wat stokjes bij gedaan. Dan zie je dat ze gaan zwemmen en er gelijk aan gaan hangen.”

Luc en Lucette hebben de diertjes daarna naar een kennis gebracht, want hier terugzetten in de zee heeft geen zin. „Die kennis heeft een zoutwateraquarium met allerlei vissen uit de Noordzee.” Het water in het aquarium is gelijk aan het zeewater in de Noordzee en wordt op de juiste temperatuur gehouden. „Ik weet zeker dat hij er goed voor zorgt. Het zeepaardje dat Lucette eerder vond, zwemt daar ook nog rond. En hij heeft er ook eens een opgevangen die twee weken niks wilde eten, die heeft hij speciale garnaaletjes gevoerd en helemaal opgekalfert.”

Gejutte berichten

LUC KNIJNSBERG
NOS NIEUWS • [REGIONAAL NIEUWS](#) • DINSDAG, 14:01

Levende zeepaardjes aangespoeld op strand Bergen aan Zee

Door het stormachtige weer van de afgelopen dagen zijn er zeepaardjes aangespoeld op het strand tussen Bergen en Schoorl. Een deel leeft nog en is opgevangen in een aquarium.

De vissen zijn gevonden door een boswachter en zijn vriendin terwijl ze een wandeling maakten over het strand. "Ik heb altijd zo'n hondenpoepzakje mee", zegt Lucette Proot tegen [NH Nieuws](#). "Zeewater erin en toen hebben we ze meegenomen." In totaal hebben ze drie levende zeepaardjes gevonden.

De twee hebben de vissen naar een kennis gebracht met een groot zoutwateraquarium. "Daarin zwemt ook al een ander zeepaardje dat we eerder hebben gevonden. Dus die kon wel wat gezelschap gebruiken", zegt boswachter Luc Knijnsberg. "Wie weet komen er nu ook nog kleine zeepaardjes. In ieder geval weet ik zeker dat er goed voor ze wordt gezorgd."

Twee soorten in de Noordzee

Volgens de boswachter is terugzetten in de zee geen optie. "Het zijn geen goede zwemmers en ze kunnen zich hier op de zandbodem nergens aan vastgrijpen met hun staart. Dan spoelen ze zo weer aan."

In de Noordzee komen twee soorten zeepaardjes voor; het kortsnuitzeepaardje en het langsnuitzeepaardje. Met stormachtig weer belanden de vissen vaker op het strand. Vooral op de Waddeneilanden.

Nature today

[‘Uitgestorven’ schijfslak na 80 jaar weer in Nederland](#)

Onlangs werd tijdens een excursie in het getijdengebied van de Oosterschelde een zeer spectaculaire vondst gedaan: voor het eerst in tachtig jaar werd weer een schijfslak (een Corambe-soort) waargenomen in Nederland. Het is nog..

[Lees verder](#)

[Nieuwe Nederlandse zeewiergids na 38 jaar](#)

Zeewieren komen algemeen voor langs de Nederlandse kust. Toch is het laatste determineerwerk voor onze wieren al bijna veertig jaar oud. Op 4 maart verscheen een nieuwe gids. Daarin worden meer dan 130 groen-, rood- en bruinwieren..

[Lees verder](#)

[Vervuiling, troebel water en waterbeweging belemmeren zeegrasherstel](#)

Zeegras is van belang voor de Waddenzee, onder meer als kinderkamer voor jonge vissen en als voer voor plantenetende vogels. Rijkswaterstaat probeert zeegras daarom terug te brengen in de Waddenzee. Vervuiling door cadmium en hoge..

[Lees verder](#)

[Ook walvissen kwetsbaar voor dodelijkste roofdier in zee: plastic](#)

Het is Wereld Walvis Dag! Walvissen zijn niet alleen indrukwekkende dieren, ze zijn ook belangrijk voor ons. Ze zorgen voor een gezonde zee, helpen tegen klimaatverandering en alleen al door naar ze te kijken, wordt er flink geld..

[Lees verder](#)

Zowaar zeldzame zeepaardjes

Bijna iedereen weet wel wat een zeepaardje is. Héél soms ziet een duiker of een visser er een in Nederland, maar op ons strand spoelen ze vrijwel nooit aan. Totdat in het afgelopen jaar, rond de Kerst, op Texel opeens meerdere..

[Lees verder](#)

Dode walvissen, bron van leven

Walviskadavers die stranden aan de Nederlandse kust worden meestal direct weggesleept naar een vuilverbrandingsoven. Dat is niet alleen heel erg duur, we gooien zo ook een enorme bron van voedsel voor het leven in zee in de..

[Lees verder](#)

Vlielandse potvis onder de loep

Het was een beetje wachten, maar toen op kerstavond een groep van zeven potvissen strandde in Engeland ging ook in ons land het sein op rood. De kans was groot dat er nog meer potvissen in de buurt rondzwierven, en er was een..

[Lees verder](#)

[Inktvissen in de muur: wie heeft leren kijken ziet overal fossielen](#)

In straatstenen, vloeren en tegels op de muren zijn de mooiste fossielen te vinden. Bioloog Jelle Reumer schreef een veldgids voor de stadspaleontoloog...

[Lees verder](#)